

ԻՐԱՒՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔԵՇՈՒԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլիտիկայի համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Արտասահմանի համար (երկու քիւր մեկ ծառայ) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եւայլն դրկել հետեւեալ հասցեով
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՒՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — Վ.Ա.Ռ.Ն.Ա. (Պուլկարիա)
Редакция на ВѢСТНИКЪ Редакция du journal
„И р а в у н к ъ“ „I r a v o u n k“
ВАРНА (България) V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դասուած-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյցովի կամ մասամբ:
Խանութեան տղը 20 ամսով երե-
ֆեկ տեղի անգամներու համար 20 0/0
զեղջ կը լինի:

ԱՄԱՐԳ ԲԱՐՔԵՐ

Հայ հանրային կարծիքը, եւ ա-
նոր կուռ արձագանգն ըլլալով
հայ մամուլը, անյիշատակ ատենէ
ի վեր բարձրադասակ կը բողբոքեն
մեր հարուստ դասակարգին այն
անդրորդ անտարբերութեան զէմ,
որ է բարեգործութեան պակասը,
որովմութեան չգոյութիւնը: Փար-
թամ մարդիկ կը մեռնին կ'եր-
թան առանց լուծայ մը գնելու
ազգին ափը, որ ընդ երկար կը
մնայ կարկառած, յուսալիր եւ յու-
սահատ: Մեր բարքերը, մեր բար-
քերը կարծուած դասակարգին բար-
քերը կարծուած անտաշ են զեռ:
Այն երանելի ժամանակին մէջ
ուր հայը ունէր համեմատապէս
անդորր, անուշակ կենցաղ մը,
ինքնամփոփ կ'ուռճանար, կը զար-
գանար, կ'ապրէր, անատեն ուր
հայը իր հայրենիքին երգիքին
տակ կ'ծկուած—իրաւ քիչ մը դը-
ժըղակ պայմաններու մէջ—օտա-
րին կամ իր հարուստին ձեռք եր-
կնցնելու դժբաղդութեան չէր
վիճակած, մեր հարուստ դասա-
կարգին գոգցես ժառանգական
անտարբերութիւնը այնքան չէր
լնտուեր, աչքի չէր զարնէր: Բայց
հիմակ որ բունազիրկ թուշնեն-
բու շուարած, ցիրուցան տարմի
մը հանգուռակ՝ աշխարհի չորս
հովիտուն տարուբերութիւն ենթա-
րկուած ենք, տուներնիս տեղերնիս
անյայտ է, վաղորդայնիս անծա-
նօթ, ապագանիս խաւարչտին,
հարկ էր ուրեմն որ նոյն այդ դա-
սակարգը իր բռնած ուղղութիւնը
չարունակէր:

Այդ, այսօր շատ աննշան ու-
րախութիւն մը չէ յայտնելը այն
ճշմարտութիւնը թէ մեր ունեւոր
դասակարգը, ըմբռնելով ազգին
ձախորդ վիճակն ու ճակատագրին
տխուր դառնութիւնը, չիղած է
աւանդական ուղիէն ու հաշտ ու
հնչտ աչքով կը նայի մեր ինկած-
ներուն վրայ: Ո՞վ կրնայ ուրանալ
թէ այսօր մեր հարուստին դրա-
մովն ու բարեկեցիկ դասուն հո-
գածութիւնովն է որ մեր հազար-
ներով որբերը կը խնամուին, կը

դաստիարակուին կոր հայ Որ-
բանոցներու մէջ: Ա՛լ մեր հարուստ-
ները սորվեցան, կամ մանաւանդ,
հասկցան տալու պէտքը: Իրենք,
չորցած ազգուն մարմին մը ան-
եղծ ու կենդանառատ երակները,
կեանք պիտի ջամբեն նիհար, ան-
արիւն երակներուն, մինչեւ որ
այդ մեծ մարմինն բոլոր մասերը
ներգաշնակ առողջութեամբ մը
յորդեն: (*)

Երեւան եկած այս ազգուր ու
զովացնող երեւոյթին ամեն հայ
պիտի ծափէ: Ասիկայ այն հազ-
ուագիւտ երեւոյթներէն մէկն է,
որոնք մեր ազգային փրկութիւնը
պիտի վճռեն: Ասիկայ շօշափելի
արդիւնքներէն մէկն է վերջին ա-
տեններս այնքան բուռն կիրպիւր
հրապարակուած քարոզութեան թէ
մենք, հայերս, լուռ, ինքնամ-
փոփ, լուրջ, գիտակցօրէն ջանա-
լու ենք մենք զմեզ զօրացնել ներք-
նապէս:

Տխուր պարտաւոր մը կուգայ
ինձ թեւագրել այս խորհրդածու-
թիւնները: Բարեբեկ մեր հարուստ
ազգայիններէն էգնտեան կղբայր-
ներուն պարագան է ան: Հա՛րկ է
կրկնել թէ էգնտեանները մեր այն
դասակարգին կը պատկանին, ու
որոնք խորապէս ըմբռնած են
իրենց ազգին վիճակը եւ ձեռ-
ուռնուն եկած օգնութիւնը չեն զը-
լանար անոր: Յիմար մը, անարգ
բարեբեկ ներկայացուցիչ մը, ո՞վ
զիտէ ինչ անորակելի զգա-
ցումներով լցուած, գուցէ Բա-
րեբեկ մայրութեան վրայ կորսուած
մը, կ'ելլայ յանկարծ կոպիտ հա-
րուած մը տալ անկեղծօրէն ի գործ
դրուելիք բարեբարութեան մը:
էգնտեան եղբայրները վեց որբ
կ'ուզեն՝ մարդ ընելու, երջանկաց-
նելու համար զանոնք: Ինչ աղբոր
գեղազրիչ օրինակ մը մեր ջոյ դա-
սուն համար: Երեւակայեցէք որ
եթէ արտասահմանի ամեն մէկ հայ
հարուստ արհեստաւոր ուզէր վե-
ցական որբ որդեգրել, թշուառու-
թեան ինչ լայն բաժին մը մէջ-

(*) Մեր հարուստ կամ ունեւոր դա-
սակարգին մէկ փոքր մասը միայն սոր-
ված է: Իսկ մեծագոյն մասը միայն
ինքն իրեն համար կ'ապրի դեռ:
ԽՈՐ.

տեղէն վերցած կ'ըլլար: Մեր որ-
բերէն շատերը, փոխանակ գեր-
մանական կամ ուրիշ որբանոցնե-
րու ալլասեալով մթնոլորտին մէջ
կորսուելու, լաւագոյն չէ՛ր ըլլար
որ հայ մեծնային, հայու ոգւով
ապրէին, ու աւելի դրական կեր-
պով ապահովէին իրենց ապագան:
որ ազգին ալ ապագան է:

էգնտեան եղբայրները, ֆրան-
սական մեծ ոստանին է՛ն աչքի
զարնող գոհարավաճառներէն, բա-
րեգործական բալորովին նոր, շի-
նիչ, արդիւնաւոր ճամբայ մը բա-
նալու նախաձեռնութիւնը կ'ունե-
նան: Եւ ահա անգիւն մարդուն
մէկը, դարմանայի հայ մը, Հա-
յերէն թերթի մը մէջ կ'ելլայ շա-
հագործական նպատակի մը կը
վերագրէ այս ազնիւ նախաձեռ-
նութիւնը: Փութամ ըսել թէ Բա-
րեբեկ Հայերուն իրազեկ եւ լրջա-
միտ մասը զգուշացող կարգաց ա-
նազնիւ գրչէ մը ելած այդ թըղ-
թակցութիւնը: Բարեբաղդաւոր
նմանօրինակ աղտոտ գրութիւն-
ներ ամեն ատեն չեն գար հանրա-
յին հանգամանք ունեցող ործելի
աւելի ընդհել: Բայց անոնք որ-
քան ալ հազուադէպ երեւան,
գարձաւ չեն դադրիր չարիք մը
գործելէ: Այնիւ թափերու, գեղե-
ցիկ շարժումներու գերազանցապէս
կարօտ մեր ուղիքին այս վիճակին
մէջ հանրութեան միանուագ ալ-
պաններին լոկ առաւելայ կրկնան
այդ թափերն ու շարժումները
չքաջնել փորձող ձգտումները:

Լրագրի մը էջերուն մէջ արձա-
կուած այդ պղտոր ու անախորժ
ճիւղ բարեբաղդապէս խղճուեցաւ
չորս կողմէն նետուած համակրա-
կան աղաղակի մը մէջ, եւ մենք
լիայոյս ենք որ էգնտեան ազնիւ
եղբայրները՝ հանրային այդ ար-
տայայտութիւնը նկատելով իր
փոխարինութիւն եւ վարձատրու-
թիւնը իրենց գեղեցիկ ձեռնար-
կին՝ արհամարհանքով պիտի վի-
րաբերուին զէպի աղտոտ ակնար-
կութիւնները, եւ, առանց կանգ
առնելու, առանց վհատելու պիտի
իրագործեն իրենց յղացած այդ
օրինակելի գաղափարը, որուն
ընդհանրացումը այնքան բարեբար
ազդեցութիւն մը պիտի բերէ մեր
որբերու խնամատարութեան գոր-
ծին մէջ:

Երուսաղի փշտիմաշձեւան
Բարեբեկ

ՍԵՔՆԱՍՏԻՈՑ ԴԵՊԻՐ

Մարտի 19-ի քերթերէն միայն մեջ հրա-
տարակուած Կ. Պոլսոյ քղաքացիներէն
մը ԱՐՄԵՆԻԱ հետեւեալը արտայայտ է.

Որչափ կարելի է ողջմտութեամբ
դատողութիւններ ընել, հիմնուելով այն
պիտի լուրերի վրայ որոնք միշտ նպա-
տակով մը մէջտեղ կը նետուին եւ յա-
ճախ շատ քիչ ճշմարտայնօս կը լինին,
— լուրեր որոնք Ամեն. Օրմանեանի
բոլորաթիւ գտնուողներէ կամ իր հա-
կառակորդներէ եւ կամ կառավարական
շրջանակներէ կը բխին, — Պատրիարքի
հրաժարականին պատճառ դարձած է
անցած չարաթ Սեբաստիայի հայ եւ մահ
մետական ժողովրդներին միջեւ պատա-
հած յարուռն զէպքը: Դեռ որոշ եւ
վաւերական մանրամասնութիւններ չը
կան այդ իրարանցումի վրայ եւ եթէ
հաւատանք թիւրքերին, հայերը կըռ-
ուին սկզբնապատճառ եղած են եղեր:
Միշտ նապաստակին պատմութիւնն է.
նապաստակն է որ կը սկսի:

Թիւրքերի պատմածին համեմատ,
Սեբաստիայի վալի Հաճի Հասան փա-
շան, իր իշխանութեան տակ գտնուող
ների բարեկեցութեան հոգածու մէկը
լինելով եւ անոնց պէտքերին կամ տըր
տունջներին անձամբ տեղեկանալ փա-
փաքելով, գնացեր է քաղաքին երեւելի
Հայերէ մէկուն տունը, հայ հասարա-
կութեան վիճակին վրայ տեղեկու-
թիւններ առնելու համար: Արի՛ տես
որ այդ հեղ ա խոնարհ երեւոյթով
Հայը ամենավատնաւոր դաւադիր մ'է
եղեր: Տեսնելով որ վալին ուրիշ եր-
կու անձերի հետ միմեկ կը գտնուի իր
տան մէջ — վալին հետեւորդները փո-
ղոցը մնացած էին — Հայն ուղեց սպան-
նել վալին եւ ընթացիկով սպանացաւ
անոր: Հաճի Հասան փաշան եւ իրեն
հետ գտնուող երկու էֆէնտիները հա-
զիւ ժամանակ գտան իրենց գիրենք
ուրիշ սենեակ մը նետելով դուռն ալ
ետեւէն կղպելու եւ իրենց բոլոր ու-
ժով օգնութեան կանչելու: Իրենց ու-
ղեկից հետեւորդներն ուղեցին դռնէն
ներս մտնել: Բայց Հայը տունին դու-
ռը ամրափակելով կրակ ըրաւ անոնց
վրայ: Երկու կողմէն սկսան փոխա-
դարձ հրացանաձգութիւն մը որի աղ-
մուկէն ամբողջ քաղաքը տակնուրայ
դարձաւ: Մահուտականներն ու Հայե-
րը, առանց գիտնալու թէ ի՞նչ կ'ղառ-
նայ, իրար անցան ու ղիկուեցան,
զօրքերը զօրանոցէն դուրս ելան, ան-
գորբութիւնը պահպանելու համար եւ
փողոցներն որոնց որ պատահեցան, ան-
խորաբար սկսան զարնել ծեծել: Այդ
միջոցին, այս բոլոր խառնակութեանց
պատճառ եղող Հայի տան դուռը կոտ-
րելով ներս մտեր, վալին ազատեց եւ

յարձակողը ձերբակալել էին: Բոլոր եղածն այս է ահա:

Բայց Սեբաստիայէն եկած մասնաւոր նամակներին նայելով, գործը ճիշդ այս պէս չէ եղած: Իրաւ է թէ այն Հայ որի տունը գնացած էր Հասան փաշան ուզեր էր ընկողմէն հարուած մը տալ վալիին (նահանգապետ): Բայց վալին խոշոր գումար մը ուզած է չորթել եւ Հայն ալ անոր սպասնալիքներէն ճարձատած վարուել է այդպէս: Հրազէնքի առաջին հարուածներէ ծայրը լսուածին պէս գործերը կ'սրծելով թէ Հայերը կոտորելու համար նշան մըն է այդ — ինչպէս որ եղած էր 1896ին եւ 1897ին — սկսան կողոպտել խանութներն ու հայաբնակ թաղի տունները: Ի հարկէ չարաչար ձեռնելով նաեւ այն Հայեր որոնք դժբաղդապէս իրենց կը պատահէին այս ու այն տեղ: Հիւսկա տուններն անմիջապէս կ'առաւ օրու թեւան ապարանքը (գոնազ) վազեր են խնդրելու համար վալիէն: որ պէտք եղած հրամանները սայ անդորրութիւնը վերահաստատելու: Բայց իրենց պատասխանուել է որ չեն գիտեր թ վալի փաշան ո՞ր է: Անկէ ելքը գնացեր են զինուորական հրամանատարի տունը որ պատասխանել է թէ տունը վալի փաշայի հրամանին ինք չ'ընտր միջամտել: Հիւսկա տունները նորէն կը դատնան քունքը եւ զարծեալ կը տեսնեն որ Հասան փաշան չ'կայ հոն: վերջապէս յուսահատած, կուգին տեսնել զինեւսլ ուսուիկանութեան հրամանատարը: Սա ալ վալիին հետ մէկտեղ գնացած է եղեր եւ նոյնպէս յայտնի չէր թէ ո՞րտեղ կը գտնուի: Այս միջոցին կողոպտուող լաւ առողջ կերթար եւ շարունակուեցաւ մինչեւ որ վալին քօնաք վերադառնալով հրամայեց զինուորական հրամանատարին որ զօրքերը զօրանաց մըտցունէ:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սօֆիա, 8 հոկտ. 99

Նախարարական փոփոխութիւն մը կը նախատեսուէր արդէն կառավարական միացեալ կուսակցութեան կրկին բաժանման վրայ: երկուքն ալ կապաւէին սեպտ. 19ի ընտրութեանց արդիւնքին ըստ այնմ չործելու համար, ինչպէս

ԲՈՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ (50)

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿՑ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

— 0 —

ՄԱՍՆ Բ.

Եթէ 1890 յուլիս 15ը ցոյց փորձ մը եղաւ, 1895 սեպտ. 18ը հազարներու թողոք մը ներկայացուց. 1896 օգոստ. 17ը, ամենուն լրումը եղաւ Պոլսի մէջ մինչեւ հիմայ եղածներուն քով:

Քսան երեսուն հայ կտրիճներու Օսմանեան կայսերական պանքայի վրայ գործած յարձակումը առերեսով իմ հերոսական գործ մը կը նշանայ սեպտեմբ. 18ի պէս ատիկայ սարքողներն աղէկ գիտէին, որ ատենին զոյս եկած չի ըլլալով, յեղափոխութեան համար պէտք եղած ներքին ընդհանուր կանխապարտաւորութիւններու բացակայութեան պատճառաւ անպատմելի կերպով աղիտաբեր եղաւ հայ ազգի գլխուն:

Օրեր առաջ շարժումի մէջ հոտերը զգալի ըլլալու սկսած էին: Պոլիս եւ անկից դուրս ապրող հայութիւնը գիտեր որ արիւնահեղ զէպքի մը նշան էր: Գտնել կը ըլլային:

գրած եմ: Ով որ շատ վատակէր կական պիտի ցածնէր: Պ. կրէքով տոկն ու վրայ եղած արդիւնքէն նախ իւր հրաժարականը եւ ապա ամբողջ նախարարութեանը տալ խորհեցաւ: Ռատուարմովիստներն ալ զինք մէջէն նետելու համար վերջինն ընդունեցին: Պ. թ. իվանչով, կրթական նախարարը, թէ աստ եւ թէ ի վառնա բաւական աշխատեցաւ կրկին համաձայնեցնելու երկու կուսակցութիւնը: սակայն զուր ջան. «Ես պէնիմ օտուճում», այս եղած է երկու կողմին վերջնական պատասխանը: ոչ մէկը չէ՛ զոհած իր պահանջը: Այս վիճակին մէջ է, որ իշխանը կը վստահի Պ. իվանչովին նոր նախարարութիւնը կազմելու գործը միակ սա պտտեալու, որ չէ ուզած Սոպրանիէն լուծել եւ իւր սաղմին մէջ խղճել: կրթական նախարարը, որ ջերմ Ռատուարմովիստ է, թէեւ այնչափ գործօն դեր ունեցած չէ եւ այնչափ ծանօթ ալ չէ կուսակցութեան բոլոր խաւերուն մէջ, արդէն 1887ին Պ. Ռատուարմովի նախարարապետութեան օրով ալ կրթական նախարար եղած է: Իրեններուն հետ խորհրդակցելէ զինի կընդունի իշխանին առաջարկը եւ կը կազմէ նոր նախարարութիւնը, ինք կը թողու կրթականը եւ նախարարապետ կը լինի, կրթականին կը կոչէ, նոյնպէս Ռատուարմովիստ մը Պ. Տր. վաչէվ: միւսներն ալ իրենց տեղերը կը մնան: Իրաց բերմամբ արդարեւ պէտք էր Պ. Ռատուարմով իրենէր նախարարապետ, սակայն ինչպէս դուրս եմ նախորդեալ, մեր մէջ ամեն բանին բարակը փնտռելու չէ տակաւին, որ թելը չի բերթի: չէ՞ մի նախարարապետն ալ Ռատուարմովիստ է, բաւական է, ի հարկէ իշխանն ալ իւր հաշիւներն ունի, որ այն-յաւառ մնալը

Օր մը հեռագիրը ամեն կողմ տեղեկագրեց Օսմանեան պանքային հայ յեղափոխականներու կողմէն գրու ու իւր: Օր մը ետքը հասան Սամաթիայի մահրամանները:

Սարսափը պատեց ամեն հայ սիրտ: Այն ինչ Պանքայի հերոսները իրենց ոտքը Թրանսական հողի վրայ գրին. Ժիրօնտով Մարսէլ անցնելու եւ Ս. Պետրոսի համբաւս որ բանտը քանի մը օր վալիելու համար. բիրտութեւ պաշտօններու խաղը սկսաւ իսկոյն: Ամբողջ Պոլիս, շատ աննշան բացառութեամբ սպանդանոցի մը փոխուեցաւ:

Ընթերցողը կրնայ երեւակայել մահմանական ֆանատիկոսութեան ստեղծած գործած հրէշտութիւնները: Ի՞նչ անմեղ հայեր զոհ գացին զուրանի դաւաճանութեան:

Ծիշող տարի մը առաջուան երեւցող սօֆթան- այդ կայսրիկի արագութեամբ ամեն անկիւն սլացող վիշապը նորէն երեւցաւ հրապարակի վրայ:

Այս անգամ առանձին չէր: Իրեն կ'ընկերանար երկրորդ մը, հասկով քիչ մը աւելի կարճ, իրեն պէս լայնախէշ վերարկուով, կանաչ փաթ-

նախարարապետ չընդունիր: Ամ. սոյս 15ին ալ սովորական Սօպրանիէն պիտի բացուի, տեսնենք թէ ազգին ընտրեալներ ինչպէս պիտի ընդունին այս փոփոխութիւն, նոր ի նորոյ փոփոխութիւններ պիտի ունենանք թէ ոչ: հակառակ կուսակցութիւնը ալ ունենըր շատ սրած կերելի:

Այսուհանգերձ այսօր նախարարական տաքնապ չկայ, լուծուած է, լաւ թէ գէշ: հաստատուն թէ անհաստատ նախարարութիւն մը ունինք: Ռատուարմովի կուսակցութիւնը գործի վրայ է, երկրին տէրն է, տեսնենք յառաջ պիտի երթանք թէ յետ ընդ կուռնին:

Փրսկրամը լաւ է թողթի վրայ: ինաւ տարբերութիւն չունի նախորդէն: խաղաղութիւն եւ բարեկամութիւն ազգաց՝ մասնաւորապէս Ռուսիոյ եւ Անտարիոյ հետ, եւ աշխատութիւն երկրին զարգացման եւ յաւաքգիծութեան պայմաններն ճշդելու եւ ուղղելու, մահաւանդ հիւժմուքը բարեփոխելու, որ օրէ օր գէշնալու վրայ է: չոր ու ցամաք հաց ուտելով յեղուներ չորցած են զի ամսական չիններ երեք ամսէ ի վեր:

Սօֆիա, 10 հոկտ.

Շտաբի օր, կէսօրին, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Յարութիւն Զիւմրուտ հայը եւ երկու ատճիկ Մուսթաֆա Հօճա էֆէնտի եւ Գեհամիլ՝ երէկ առաւօտ հեռացուց քաղաքէս: Թէ ի՞նչ է բուն շարժառիթը եւ ո՞ւր զրկնուեցան ձերբակալուողք, ստուգապէս ցարդ չը գիտցուիր: շատ բաներ կը խօսուին թէ՛ շարժառիթին եւ թէ աքսորավայրին նկատմամբ: Ի հարկէ պիտի գրիմ մանրամասնուէն երբ ամեն ինչ պարզուի: Սակայն այժմէն կրնամ այսչափ բնական, որ ազգային շրջանին մէջ գտնէ Պ. Զիւմրուտի ազատման

Թողով, հրապտ ետեւադան մը ունէր աւ երկրորդը իր ատին մէջ. քալելէ աւելի կ'առնուր:

Երկու սօֆթանները համաչափ գնացքով մաթին երեւցան Եմին-էօնիւի առջեւ եւ կէս ժամու մէջ Սուլթան Պայազիտի շրջանը բողբոլով նորեն Եմին-էօնիւ վերադարձան:

Իրենց անցած կորած ճամբաները մահ ու աւեր սփռեցին: Հարիւրաւոր թուրքեր սրախողորմ ինկան: տարի մը առաջուան արհաւիրքը սփռուեցաւ կրկին թուրք շրջանակներու մէջ, սօֆթաններու երեսնալէն օտմ մը հոքը: Ոստիկանութեան ականջը հասաւ սօֆթաններու երեւումը. անմիջապէս գիշերի զէտեր հանուեցան կամուրջի զլուխ պահականոցէն:

Դէտերը զանոնք դիմաւորեցին Եմին-էօնիւի քարափին վրայ:

Մահի եւ կեանքի վայրկեա՛ր հասաւ Վահրամ, մրմնաց առ նոր սօֆթան:

— Բաջ եղիր, կաղ Թաղոս, պատասխանեց առաջին սօֆթան:

— Մեր դիրք լիւրջ կերպով կատարեցինք: Հիմայ կը մնայ անոնց հետ չափուիլ:

համար մեծ գործունէութիւն կը տիրէ: քահանայ, թաղական եւ ժողովուրդ իրար անցած կը գործեն օրինաց եւ կարելիութեան սահմանին մէջ: (ս)

Ա.

Յիշիպէ 4 հոկտ. 99

Պուկարահայ վարժարանները վերաբացուեցան եւ կը շարունակեն իրենց աւելի կամ նուազ կանոնաւոր ընթացքը:

Ինչպէս յայտնի է, վառնալի հայ վարժարաններն նախկին երեք դասատուները այս տարի Յիշիպէ վարժարանները պաշտօնի կոչուեցան, տեղէս ալ երկու օգնական դասատու կոչուեցան, նաեւ առջեւ տարիներէն մնացած տիրացու-վարժապետ մը, որով արական վարժարանի պաշտօնականներ թիւը վերին վեց, որոնցմէ մէկ երկուքը կը գասախօսեն նաեւ աղջկանց կողմը: Իսկ աղջկանց վարժարանը գեւա առանց վարժուհի կը մնայ: ար վարժապետներ երեքք զինք կրնար վարժուհի տեղը բռնել: ամենքին իր տեղը կայ: վարժապետներ պիւտէն այս տարի բաւական լայնցուցին, բայց թէ ինչպէս պիտի հաւասարակշռեն, այդ Աստուած գիտէ: յայտը գլխաւորապէս ազգ. տնւրքի վրայ գրուած է: որ այս տարի նոր հաստատուեցաւ:

Ներկայ դասատուները իրենց առաջին դասերը հազիւ սկսած, ձրի գոգարանողներ հրապարակեցան: անոնց նկատմամբ կարգ մը գովաստներ չապրելով: Այս տարածած գովաստներ գովաբանուող ների զգացումները շոյելէ գատ օգուտ մը չունին, եթէ ստիպան նկատի չառնենք ուրիշ կարգ մը:

(*) Մենք կը կարծենք թէ այդ ձերբակալութեան խնդրը անցեալ շաբթու հրաաարակուիլ սկսած Իսլամ նուն թրքերէն թիրթին հետ առնչութիւն ունենալու է:

— Առաջ Թաղոս՝ չըլլայ խնայես, դուստր Վահրամ ահաւոր ծայրով մը որ այս տեսակ պարագաներու մէջ յատուկ էր:

Դետերը անձնատուր ըլլալ առաջադէպին, երկու կեղծ սօֆթաններուն ասոնք առանց ժամանակ կորսնցնելու յարձակողական սկսան: Գիշերուան ժամը թրքական Զոյ Լ. իսաւալը բաւական խոր, ու թը ճիշէ հոք ման բակ թաղուեցաւ: մուկին մէջ:

«Հասաւ քէօյ առաջարկեց վահրամ — Բեզ կը հետեւի իմ կողմ, պատասխանեց ընկերը:»

Փութկոտ քայլերով երկու ընկերները շատ մը երկմուտքներէ հոք հասան առաջադրուած տեղը:

Կոտորածը եւ թալանը նոր սկսած էին երբ անոնք հոն հասան:

Իրենց ճամբուն վրայ մօտ հարիւր թուրք շարքեցին, իսկ Հայ-քէօյի մէջ երկրորդ օրը Օսմանեան կառավարութիւնը կրկին չորս հարիւր մօտ զիպ ժողուեց, ամենքն ալ սրտերնուն վերայ մահացու հարուածներ առ տէր:

Ծ. Կումսուրալիւն (Շարունակելի)

հաշիւներ որոնք բուն պատճառ եւ զած են գովեստները: Օգտակար եւ անկեղծ քննադատութեան բոլորովին անընդունակ դուրս եկան. այս մարդիկ իրենց պաշտպանած մարդերին ալ առջին ծառայութիւն մը կատարելէ անդին չեն անցնիր: Մենք այժմէն ո՛չ գէշ կըսենք ո՛չ լաւ նորընտիր դաստաւանների նկատմամբ: Զիրենք բըն. նազատել կրնանք միայն անոնց տալիք արդիւնքը տեսնելէ վերջ: Մենք այսպէս կը հասկնանք բըն. նազատութիւնը:

Պաշտօնի մասին քաղաք զըզ-րոցներին վերաբացման ատեն հոգարարները մտածուք կը բըռնէ. իրար կ'անցնին, ամեն կողմ ղեկավարելու կընեն, վարժապետ ու վարժուհի գտնելու համար. ոչ թէ որովհետեւ վարժապետ կը պակսի, այլ որովհետեւ լուրերը խիստ սա-կաւածիւ են: Եւ եթէ յաջողին գտնել, ատենք ալ տարւոյ վերջը, երբեմն նոյն իսկ տարին չբոլորած ինչ ինչ պատճառներով կ'ամ ի-րենք կը թողնեն կերթան, կամ հոգարարները անյարմար դա-տելով կարճակէն պաշտօնէ եւ յա-ջորդ տարին կրկին դաստառու գըտ-նելու համար ժամանակ ու դրամ կը վատեն, ասոր անոր տեղեկու-թեանը վստահանալով եւ չգիտնա-լով թէ նոր եկողները ի՞նչ կ'ար-դարեն տէր մարդիկ են, եւ կըր-կին յուսախաբութիւն:

Այս ամենքը նկատի առնելով հրապարակ կը դնեմ առաջարկ մը զոր պուկարոսնայ մասուլի ուշադ-րութեան կը ներկայացնեմ: Այս առաջարկս է ազգային վարժարան աւարտած, ապագայ խոստացող տեղացի ուշիմ պատանիներ՝ զըզ-րոցներին յատկացած դրամին մէկ մասով՝ Եւրոպա կամ նոյն իսկ Սօֆիա զրկել մանկավարժութեան ձիւղին եւ այլ գիտութեանց հետեւելու քանի մը տարիներ: Իրենց ուսման քանակը աւարտելէ վերջ պար-տաւոր պիտի լինին իրենց քաղա-քի դպրոցները պաշտօնավարել: Դուք ի՞նչ կը մտածէք այս խնդ-րի վրայ: Ես կը կարծեմ որ եթէ քիչ մը կամք լինի, այս գործ կրնայ առաջ քաշուլ եւ շատ լաւ արդիւնք բերել: Այն ատեն գտնէ ամեն տարի դասատու փոխելու վնասակար սովորութիւնը կը վեր-նայ, կանոնաւոր եւ խնամատ կըր-թութիւն առած դասատուներ կու-նենանք եւ յառաջ կեղծ վարժապետ-ներէն օձիքներս կ'ապաւտենք:

Պատուելի Եւրոպական՝ քաղա-քիս մէջ այս տարի նախակը-թարան մը բացած է իր հսկողու-թեան տակ փոքրահասակ մանչ ու աղջիկներին համար: Առայժմ միայն 20-25 աշակերտ պիտի ըն-դունի. եթէ քաջաշնորհութիւն գո-նայ, գալ տարի գործը ընդար-ձակելով՝ աւելի բազմաթիւ տշա-կերաներ ընդունիլ կը խոստանայ:

Տեսնենք Ֆիլիպեցի հայն ի՞նչ քա-ջալերութիւն կընէ այս մասնաւոր վարժարանին:

Երէկ կերակի այստեղի ազգ-եկեղեցիի մէջ հոգեհանգիստ կա-տարել տուին Դաշնակցականները Արամ Արամեան անուն մարդու մը նախատակման առթիւ: Դաշնակ-ցական պարոն մըն ալ այդ երի-տասարդի կենսագրութիւնը ըրաւ, ուրկէ իմացանք որ յիշեալը Դաշ-նակցութեան կարիքին քօմիտէի անդամ է եղեր: Ազգին աշխատա-ւորները յարգել եւ անոնց յիշու-տակը վառ պահելու ջանալ ժողո-վրդի սրտին մէջ, գովելի բան է: Բայց Չարեանի նման քառուս-տարուան անխնայ գործիչի մը մեռնելէն վերջը հայհոյող բերան-ներ երբ կ'ելլան կարճ գործունէ-ութիւն մը ունեցող երիտասարդի մահուան առթիւ խաչահանգիստ-ներով եւ շարականներով օրհներգ-ներ կարդալու, ասոնց անկեղծու-թիւնը կասկածելի կը գտնենք: Ի՞նչու այդչափ խտիր դնել:

Գ. Գ.—Նամակս վերջացուցեր էի երբ իմացայ որ «Շալժուսի» 166րդ. թիւին մէջ երեւցած Ֆի-լիպեցի թղթակցութիւնը օգնական դասատու Լեւոն Սարգիսեանի զրչէն ելած է: Դադարեմք կը պարզուի հիմա: Հոգաբարձու-թեան աշքը մտնալու է ես՝ Բայց ա՛յդքան ալ ինքնագովութիւն... (*)

Նոյն

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թաթար—Բաղարձը, Հոկտ. 1
Հրապարակ 74 թիւ. սեպտ. 27 ա-մս թիւ համարին մէջ կարդացինք «Պաշ-տօնական նամակ» վերն գրով տեղէն գրուած նամակ մը, որուն բացարձակ ստա ու սխալ պարունակութիւնը մեղ-ցաւ առթեց, միայն սա պատճառով որ չէինք յուսար այդ ստորագրողներուն առջափ անխորհուրդ եւ բանէ չը հաս-կցող ըլլալին: Գէթ ի նկատի առնե-լու էին որ իրենք Թաթ. խորհրդոյ Ա-տեհնապետ եւ Ատեհնապետի են ու աս-չափ պոչաւոր զրպարտութիւն ու սը-տուութիւն չէր վայելի ոչ ի նեց գիր-քին եւ ոչ իրենց ստանձնած պաշտօ-նին: «Վա՛յ» քեզ քաղաք որ տէրք մա-նուկ է:»

Նախորդ թղթակցութիւնս հերքելու աշխատած ատեններ իրենց բերումը կը հաստատեն զայն, ես արդէն իրաց կա-ցութիւնը ինչ որ էր նոյնը մատնանիլ ըրած էի, ոչ զրպարտութիւն էր գրա-ծըս եւ ոչ թշնամութիւն. իրենց գը-րածներէն այնպէս կերեւի որ կարգա-ցածնին լաւ չեն հասկցած եւ կամ Տը-նօրէն էֆէնտին իր ուզած կերպով հասկցուցած է անոնց: Խեղաթիւ-րուած ծայր աստիճան հասուցած են ըսելով թէ՝ «Աւելի ճիշդ չէ՞ր ը-սել, որ ես տասը ֆրանկ ինքնաշարժար Ազգ. տուրք գրուեցայ, քանիցս ու-ղեցին ի՞նչ ի՞նչ առարկութիւններով չը վճարեցին»: Պարտներ, կերեւի դուք իրարմէ լուր չուներք, առաջին ապա-

(*) Այդ բանը հաստատելու ի՞նչ փաստ ունիք:

ցոյց նախորդ թղթակցութեանս ճշմար-տութեան:

Տիար Խմբագիր, կը ներկայեմ վե-րոյիշեալ 10 ֆրանկի ընկալադիրը, որն որ 1899 ապրիլ ամսին Պ. Դիոնէս Գէորգեանի սրճարանը ի ներկայու-թեան երաժիշտ դասատուին 10 ֆր. ազգ. տուրք 99 թուականի համար խոստացայ, եւ խնդրեցի Պ. Գէորգեա-նէն որ վճարէ իմ հաշույս համար. նա նոյն ժամուան տուաւ դանձապետ Խաչիկ աղա Մանուկեանի, որու փո-խարէն ստացայ սոյն ընկալադիրը, որը կը զրկեմ Ձեզ, որպէսզի տեսնելով հաս-կնաք թէ զրպարտիչը ե՛ս եմ թէ այդ թղթակցութիւնը գրող եւ ստորագրող Տնօրէն ու թաղական էֆէնտիք:

Իբր թէ ես եւ Պ. Փափագեան հո-գաբարձու ըլլալ կուզենք եղեր եւ ա-տոր համար ժողովուրդը համոզելու ջանացեր ենք, սակայն բարեարդա-րար չենք յաջողեր ի շնորհս երեք ան-դամոց չէզոքութեան (արդէն ո՞ր բա-նի մէջ, եւ ո՞ր ժամանակ չէզոք չեն եղած): Հոգաբարձութեան եւ Թաթ. Խորհրդոյ անդամներէն մի քանին ջեր-մութեամբ չը գացած քաղաքապետու-թեանէն իրենց պաշտօնական հրաւէր ե-կած էր, սակայն, ինչպէս նախորդ նամակաւս ըսած էի, ատանկ բաները անոնց համար նշանակութիւն չունին, նոյն իսկ Երեսփոխանական ընտրու-թեան անգամ չեն մասնակցել եւ Պուլ-կարները սրճարաններուն մէջ հայերուն երեսին ըսած են թէ, դուք մեզի եւ մեր կառավարութեան հանդէպ անտար-բերներ էք. ինչ որ վնասակար է մեր Ազգ. շահերու տեսակէտով:

«Թաթուշ» աղա Միրճանեան որ ըս-տորագրած էր այդ պաշտօնական նա-մակին տակ կրնայ ուրանալ ջերմու-կէն զրկած իր նամակը Պ. Դիոնէս Գէորգեանի, որուն մէջ գրած էր. — «Նամակքի էվլէյաէն սիլզէ սէօլէմիյիմ, սիլզ պուրտա թէքրար արամըլաա գօ-նուշարաֆ գարար վէրտիք քի հոգա-բարձու իշիւն հի. քիւմէթէ գանտիտա կէօթէրմէլի սիլզի, Մ. Յակոբ Փա-փագեանը, Մ. Ամբակում Շահրիկեա-նը, Մ. Արթին Թէքիրտաղիսանը վէ թագուշ աղա Մ. Նիկողոսեանը. լէճա իտէրիմ գապուլ. խոսպ իճապընա պագաւընը» եւն.

Այսպիսի պաշտօնի մը արդէն յարմա-րութիւնը չունինք եւ այդպէս փափաք մը մաքերնուս անգամ անցած չէք. ի-րենցմէ առաջարկուեցաւ եւ մենք չը-նորակալ ըլլալով հանդերձ վերջնական-նապէս մերժեցինք: Իրենց արդէն կա-ռավարական հրաւէրին չպատասխանել-նուն նա ստիպուեցաւ առժամանակեայ կերպով նախորդին շարունակութիւնը ճանչնալ: Անա փաստացի սուտ մը ո-րուն տակ կրատարագէ ինքը Միրճան եան, եւ ասկէ այնպէս կը հեռուի որ Պ. Յարութիւնեան եւ Միրճանեան Տնօրէն էֆէնտինին զործիք են դար-ձնը, ես այնպէս կը հաւատամ թէ ի-րենց ստորագրութիւնը զրոյս են ա-ռանց գիտնալու նամակին պարունա-կութիւնը, արդէն հայերէն չեն հաս-կնար, եւ ով դիտէ ինչ լեզուներ թա-փեց մեր անգղաբան Տնօրէն. . . .

Վարդանեան:

Չը բաւականաւորով այս վրան բաց սուտերէն կուզէ կուսակցական գոյներ տալ մեզի, որու պատասխանել իսկ չարժեք, որովհետեւ հոս կուսակցու-թեան չկայ եւ կը կարծենք թէ ամօթ չէ Մարտ կամ Նոր Կեանք կարդալը, զոր իբր յանցանք մարդու մը բեռ-ցնելը իր սպիտակութեան որոտութեանին մէջ ըլլալը կը հասկցնէ:

Հոս ամեն կիրակի միայն մը վար-ճապետին (որուն նմանները իրօք քիչ են մեր ազգին մէջ) աւելի քարոզները

կը լսենք, որ կաշխատի ազգը համոզե-լով Դաշնակցական հերոս եւ յեղափո-խական շինել, օգնականութեամբ մեր հայրենի տնօրէն էֆէնտինին, որուն հայրենակային քաջագործութիւնները տեսնելու չարաբաղդութիւնը ունե-ցանք: Հայելի եւ Իրաւունք լրագրե-րու թիւերը զրպանը սրճարանէ սըր-ճարան, խանութէ խանութ, տունէ տուն պտըտելով, գրուածները իր ու-ղածին պէս մեկնեց եւ գրգռեց միա-միտ ժողովուրդը քանի մը կուսակցու-թեան բաժնեւոր, որով ուզեց իր խախ տած գիրքը ամրացնել: Ատկէ զատ յաջողեցաւ մէկ քանի անտեղեակ մար-դոցմէ «գօփաճի» խումբ մը կազմել շնորհիւ մի քանի ազաներու համամը-տութեան, որոնք ասոր անոր հետ ու-րիշ հաշիւներ ունին, կուզեն այս ա-ռիթներէն օգտուիլ: Առաջին փորձը իմ վրաս կատարեցին, թէեւ անյաջող ան-ցաւ, սակայն կը ցաւիմ որ ուրիշ հա-սարակութեանց առջեւ մեր ազգին պատուին արատ եկաւ:

Ինչպէս այս խառնակութիւնները ժո-ղովրդին չհասկնալէն եւ երկրորդ մեր Տնօրէն էֆէնտինին գրգռող եւ զգուշի ընթացքէն յառաջ եկած են, որուն հա-մար շատ կը ցաւինք:

Ա. Շ.

ԻՐԱՔԱՂ

—)o(—

Օրմանեան Պատրիարք ուրբաթ օր Երւստղի պալատը գաղած է: Իր հետ ունենալով Պատրիարքա-րանի Ա գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան:

«Մ'օնիթէօն Օսիանիթալ» իր հինգչաթի օրուան թիւին մէջ հաղորդելով խառն ժողովին չո-քեքշարիի օրուան նիստին արդ-իւնքը, ծանուցած էր թէ Օրման եան կայս. պալատ պիտի երթայ ի դիմաց հայ ազգին երախտագի-տութիւն մատուցանելու, Սուլ-թանին կողմէ վերջին անգամ շը-նորհուած կայսերական իրաւէին համար: Չարմանալի է որ իրա-տէին պարունակութիւնը ցարդ ժողովրդէն գաղտնի կը պահուի. թերթներն ալ չեն կարող գրել:

—Ս. Էլմիսեանի Սինոդը խնդ-րած է կողկասի կառավարութե-նէն, որ արտօնէ Ներսէսեան զըզ-րոցի հոգաբարձութիւնը գնելու գետին մը, 10,500 բուպլիի փո-խարէն, ուր դպրոցի մը համար չէնք պիտի կառուցուի եղեր:

—Պատրիարքարանի Նպաստից Թանձնաժողովը որոշեց է գիմել էգնահան եղբայրներուն թէ՛ ի-րենց բարեգործութեան արժէքը գնահատուած է, հետեւաբար լը-րագրի մը հրատարակութեանց ա-ռանց կարեւորութիւն տալով՝ կը խնդրուի որ իրենց բարի նպա-տակը ի գործ դնեն, եւ թէ Պատ-րիարքարանը վերստին կը խնդրէ որ իրենց խնամոց ներքեւ առնեն որոշեալ թիւով որբեր, որպէս զի թէ պաշտպանութիւն եւ թէ արհեստ մը սորվին:

Թանձնաժողովը լսելով թէ ան-ձերու կամ ընտանիքներու քով որ-դեղութեան տրուած որբերէն շատերը հանգիստ վիճակի մէջ

չեն գտնուիր, որոշեր է քննու-
թիւն մը կատարել և իրաց վիճա-
կին դարձան մը խորհիւ:

—Հիւրաբար վառնա գտնուող
Հիւրմիւլեան Գէորգ քահանան
զղջագիր մը մատուցած է կրօն.
Ժողովին, խնդրելով որ իրեն նե-
րուի և արտօնութիւն տրուի քա-
հանայագործելու: Ժողովը տեսնե-
լով որ դեռ եռամեայ ապաշխա-
րութեան մէկ քառորդը լրացուցած
չէ, վաղահաս նկատած է անոր
արտօնութիւն տալ:

—Ռուսահայ հրապարակագիր
Տ. Զանչեանց եօթներորդ որբա-
նոցը բանալու համար հարկ եղած
դրամը Պատրիարքին ղրկած է:
Խնչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողք,
Տ. Զանչեանց Հայաստանի վերջին
տխուր գէպերուն առթիւ ռուս
լեզուով գիրք մը հրատարակած
էր. ահա գլխաւորապէս այդ գրք-
քին հասոյթներովն է որ եօթը
որբանոցներ կը բացուին գաւառ-
ներու մէջ:

—Թիֆլիսէն հաղորդած են թէ
սեպտ. 18ին սկսեր են բացուիլ
Ալեքսանդրապոլի հայոց եկեղե-
ցական դպրոցները, որոնք կող-
կասի ծխական հայ դպրոցներուն
փակման ընդհանուր հրամանագ-
րին հետեւանքով գոց կը մնային:

—Վիեննայի պարսկական գես-
պան հայազգի նարիման խան
անցեալ շաբթու Պոլիս գտնուելով,
Պատրիարքարանի և երեւելի հայ
ընտանիքներու հետ այցելութիւն,
ներ փոխանակած և ուրբաթ օր-
մեկնած է իր պաշտօնատեղին:

—Կիւմանք թէ տեղւոյս Ըն-
թերցասիրոց Ընկերութեան ան-
գամներէն ոմանք որոշած են յա-
ռաջիկայ կիրակի Ընդ. Ժողով
գումամիլ Սիսակեան վարժարանի
մէջ կէսօրէն յետոյ, ժամը 3ին:

Փափաքելի է որ տեղւոյս բոլոր
երիտասարդները ներկայ գտնուին
և այս առթիւ ջանան այդ անուա-
նական կազմակերպութիւնը իրա-
կանի վերածել:

ԹԻԻՐԲԻԱ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ

— 0 —

ԱՐԹԻՆ ԲԱՇԱ

Ժողովուրդ տե տեպանքն Սթան-
պոլ մուսպիրի ախրէն Արթին
բաշա իւէ կէօրիւշմիւշ օլմաղլէ,
էրմէնի մէսէլէսինտէն տօլայը բա-
շանըն շու իզահաթընը մէք-
թուպինտէ տէրճ ու նէշը իթմիշ
տիր:

Արթին բաշա, ֆրանսա կազէ-
թալըն պազըսընը քէնտի ա-
լէյհինտէ պուլընարագ միլլէթինէ
խըյանէթ իթմիշ կիպի կէօսթէր-
մէթտէ օլտըզարընտան տօլայը
թէսէսիֆընը պէյան իթմիշ վէ
տէմիշ տիր: «Պէն իւշ սէնէ էվ-
վէլ իզմիրեանըն իսթիֆասընտան
սօնրա էրմէնիլէրին պէօյիւքլէրի-
նի վէ բահիպլէրին տալէթ ի-
տուպ միլլէթին պիր թէհիլքէտէ
պուլուլտըզընը իզահ իթմիւ վէ
անլէրին հիւսնի գապուլի իւէ Սուլ-
թանա բէճա իտէրէք հէնի պատ-
րիարք ինթիսապընա միւսատէ
ալտըմ վէ միլլէթին սապըզ իմ-
թիսապաթընըն հէնիտէն իտտէ
օլընմասընա չալըշուպ էլէ կէթիր-
տիւ, Եննի պատրիարք ինթիսա-
պընա Սուլթան պէնի գոմիսէր
թային իթմի:

«Պէն Օրմանեանը թանձաղտըմ,
Մէլքիսէդէկ եպիսկոպոսըն ինթի-
սապընա արզուքէշ տիւմ: քէնտի-
սի գապուլ իթմէտի, Յարուլին
Պատրիարքը իսթէտիւմ, Փապաթ
ուսուսըն արզուսը Օրմանեան իւ-
զէրինտէ իտի: Նիհայէթ մէճիսի
ուսուսի պուլըն էքսէրիլէթի ա-
րա իւէ պատրիարք ինթիսապ
իթմի: վէ պու էանտէ մէզքիւր
մէճիս պէնի տախի խառն ժողո-
վա բէյիս վէ Գալաքահան ժողո-
վա ազա ինթիսապ էլլէտի: Սուլ-
թան տախի պու ինթիսապաթը
թաապիգ իտէրէք պիլ իշին իշին-
տէ գալտըզ:

«Էն էվվէլ էհայի պէյինտէ պու-
լընան խուսուսէթի պէր թարաֆ
իթմէնին չարէսինէ պազտըմ:
Ժողովըն թէշքիլինտէն պէրու շու
կէշէն իւշ սէնէ գարֆընտա պիր
թաղըմ միւսատէլէր էլտէ իթմիւմ,
պատրիարքըն եարտըմ տէ ին-
քեաը օլընմազ, նէլթէքիւմ

1. Պէտէլի ապէրիլէնին իւշ
սէնէ թէլէլիլ օլընմասը:

2. Մահըլէմ օլան երկուքէն
բօլիթիգա միւլթէհիլէրէ աֆվ
չահանէ:

3. Միւհիւմէնէն թէվլի օլըն-
մազ իշին խապինէի խասսատէն
պիր գաշ պին լիրա Դանէ:

4. 25 կէնճէլին մէճանէն հիւ-
քիւմէթ մէքթէպլէրինտէ գապուլ
օլընմալը:

5. Ս. Փրկիշ խասթահանէսինէ
մախսուս էքմէք վէ էթ թայինի-
նին արթըրըմասը: էկէր պու
թային օլմազտը իսէ հասըլաթ
գալմաթընտան խասթահանէ
գաբանմազ հալինտէ իտի, երկ-
լէրէն խասթալար վէ էօքսիւզէր
սօգազաա գալըրլար տը:

6. Սիս կաթմիլկոսընըն ինթի-
սապ էմրինին իսթիհալը, քի
ազսի հալինտէ պիր թաղըմ էնթ-
րիգան եպիսկոպոսար սէպէպի ի-
լէ միլլէթ իշինտէ իսթիլալ գու-
հուր իտէճէք տի:

«Էկէր պու իշլէր խըյանէթիք
իսէ՝ նասըլքի Բարիս կազէթալա-
րընտան պազըլարը պէնիւմ իշին
տէյօր, պէն անը գապուլ իտէճէ:
Կիւմ վէ պու իշլէրտէն տօլայըքէն-
տիւմ միւլթէլիլ ատտ իտէրիւմ:

«Երմտի էհէմմիլէթի պիր թա-
ղըմ մէսէլէլը վար, պուլարա
միւսատէլէր ալմազ իշին իթմի-
հատէ չալըշուպ տըր: նէլթէքիւմ

1. Ալմաթուլտա իսթիլալ էս-
նասընտա խարապ օլընան երկ-
լէրէն քիլիսէ, մէքթէպ, մանաս-
թըր, հէթիւմէնէ վէ սարիլէնին
Փամիլ ու ինչասը իշին միւսատէ
ալմազ: 2. Բօլիթիգա միւլթէ-
հիլէրինտէն երկուքէն զիյատէ էշ-
խասա աֆվ իթմիւմէք: 3. տիլ-
լէթտէն ալմազալը օլան գօնթու-
րալթըր, սանաթթըքաը վէ սալիլ
էշխասըն մաթուլարընը թէլէտի-
լէ իթմիւմէք: 4. Պիր մուսթէ-
լիթ գոմիսիւն թէշքիլիլ էլէ՝ գաթի
օլընան վէ ֆիրար իտէն էրմէնի-
լէրին Գիւրտըլտէն վէ սարիլէր-
տէն գապթ օլընմըշ օլան միւլթէ-
րինին իտէսի իշին թէտգըգաթ
իճրա իթմիւմէք: 6. Խարիճտէն վէ
վիլայէթլէրտէն Սթանպուլ կէլէն
էրմէնիլէրէ գարշը բօլիսիւ թա-
րաֆընտան իսթիւմալ օլընան ֆէվ-

զէլատէ թէտպիրլէրին լաղվը վէ
պիւթիւն մէմալիքի օսմանիլտէ
եօճըրըգ իշին մէզուսիլէթի թամ-
մէ վէրիւմէսի: պազը խուսուսար-
տա Բաթրիգահանէնին թէմիլինէ
միւրաճաթ օլընմազ շարթը իլէ:

«Ալլահ պիրիլ քի՝ նէ՝ գատար
միւրաճաթլար իթմիւք պու միւ-
սատէլէրի իսթիհալ իթմէք ի-
շին, վէ նիհայէթ մէսուրիլէթլէ
պէյան իտէրիւմ քի Սուլթան Եր-
տըզտա, Պապը Ալինին միւսալէ
լէսի խարիճիտէ, պու մէսէլէլէր
իշին քէնտի նէզարէթի թահթըն
տա պիր գոմիսիւնը մախսուս
թէշքիլ իթմի: պու գոմիսիւն
Թուրխան բաշատան (սապըզ խա-
րիճիլէ նաղըրը), պէնտէնիլ Ար-
թին բաշա Տատեանտան վէ Ահ-
մէտ Բէֆիլ բաշատան միւլթէլէ-
քիլ օլարագ բարօրթընը եաղընէն
գաթը Եհանէլէ թագաթիւմ իտէ-
ճէք տիր:»

«Իշպու գոմիսիւնտան բէք չօգ
մուհասէնաթ պէլէրիլ, պա խու-
սուս էֆէնտիւմիլին տըգաթընը
ճէլպ իթմիւշ տիր:

«Երմուտէ իւլպէ իտէրիւմ քի,
միլլէթին էսքի իմթիսապաթընը
իպգա իթմէք, զիհիլէրի թէտքին
էլլէմէք վէ սասայիլի տէվալմ իթ-
տիրմէք իշին թէտպիրլէր էլէ
ալտըմ, իքի տէֆա հէկէնիւմի Տըր-
դատ պէյի ժընէվտէքի էրմէնի
գոմիլթէլէրինէ եօլլայուպ, ինաս-
նիլէթ վէ Թիւրքիտաթի միլ-
լէթտալարըն մէնֆաթը իշին
սիւքիւնէթտէ գալմալարընը թալ-
սիլէ իթմիւմ: վէ տօղընալը՝ նա-
սահաթըմը տինլէտիլէր, զիրա
աքսի հալինտէ, ուֆապ պիր նիւ-
մայիշ վուգուլընտա իշլէր պօզու-
լաճագ վէ սիւքիւնէթ իշին պիւ-
թիւն սայ ու զայրէթիւմ սէմէրէ-
սիլ գալաճագ վէ հէնիտէն ֆէնա-
լըզլար պաշալաճագ ըտը:»

Տէպանըն մուսպիրի Արթին
բաշանըն պու իզահաթը տէրճ
իթմիլքտէն սօնրա տիյօր քի՝ բա-
շանըն իպրագ իթմիլի էվրագ՝ 3
սէնէտէն պէրու էրմէնի իշլէրինին
քէսպ իթմիլի շու հալլէրի պէյան
իթմէքլէ պէրապէր Թիւրքիտանըն
մուճիպի թէսիւլէ մէսէլէլէրտէն
պիրինին ինսանիլէթ վէ Օսմանը
լարըն մէնֆաթը նօգթաի նա
գարընտա սիւքիւնէթլէ հալլ օլը-
նաճաղընա էվրոքա իւմիւտվար
օլմալը տըր:

Մուսպիրին պու սէօզիւ «օրագ
կիպի» տօղըն տըր:

ՕՐԹԱՆԵԱՆԸՆ ՄՈՒՎԱՅԱԳԻՅԵԹԻ

Օրմանեանըն իսթիֆասը իւզէ-
րինէ Սուլթանըն պա իրատէ իհ-
սան իթմիլի պիր գաշ նօգթա-
տան իպարէթ միւսատէլէրին նէ
տէրէճէ էհէմմիլէթի օլտըզընը
գըսաճա անլաւարըմ:

1. Էրմէնիլէրին վիլայէթլէր տա-
խիլինտէ եօճըրըգարընա միւսա-
տէ օլընաճագ իստէ, շիւհէլի օ-
լանլար պու միւսատէտէն իսթի-
ֆատէ իտէմէլէքլէրէ:

Իշպու «Երմէնիլ օլանլար» թա-
պիրի, շու միւսատէնին բէք աղ-
լար իշին օլտըզընը վէ էքսէրի-
լէթ իշին իսէ՝ հիւքիւմէթ մէ-
մուրարընա ըրշվաթլար վէրմէ-
շարթը իլէ եօճըրըգ միւլթիւն օ-
լաճաղընը իմա իտէր: Պուլտա
գաթի նապար, եօլլարտա խըրըք
լարըն վէ չէրքէք վէ քիւրտ էշքը-
լարըն խապասէթիլէ գուրպան
կիտէլէր իշին հիւքիւմէթ մէ-
սուլ տէկիլ տիր:

2. Էրմէնի իսթիլարըն էմնարը-
տա խարապ օլընան քիլիլէ, վէք-
քէպ վէ մնանալըրընա «հիւ-
քիւմէթ մուսպիրիլիլ իլէ ինչա-
լընմալարըն:

Պու հիւքիւմէթ մուսպիրիլիլ իլէ
տէնիլէն նէ՝ իմիւշ, տնլաւարըն
թամիր ու ինչաթ իշին օրմա-
լարտան օտուկ քէսմէլէ վէ թալ-
աճաղարընտան թաշ չըգարմաշ
հիւքիւմէթ միւսատէ իտէճէք ի-
միւշ: Հէր քէսին մալիւմ օլտըզը
իւզէ, պիւթիւն էրմէնիլթան զի-
լալթիլէրինտէ օրմանլար վէ թալ-
օճաղարըն պու կիւնէ գատար է-
հալիլէ մէմու տէկիլ, օրման վէ
մատէն նիգամիւմէսի օրալարտա
ալար իճրա օլընմալըն տըր: Օ-
հալտէ «հիւքիւմէթին մուսպիրի-
լիլ իլէ» թապիրի գաթիլէն մանէ
ասըլ տըր:

3. «Գըրկըն էսնաղընտա էօլ-
տիրիւլմիւշ եախստ տըշարը չը-
գարմըշ օլան էրմէնի հիւքիւմէթ
մէմուրարըն վէ գօնթուրաթմըլ-
ընմաթլալարընը էօտէնմիւլտա:

Պու տէ գաթիլէն էհէմմիլէթիլ
տիր: իրատէ էմր իտէր, բարա է-
տէնմէլ վէ թարտ օլընան մէմուր-
լար էրմէնի պուլընտըզլարըն իշին
սէրսէրի կէլէր:

Իշլէ Օրմանեանըն մուլաֆա
գըլէթի պուլարտան իպարէթ օլ-
մալլէ, պու կիւն իսթիֆաթընը
տախի կէրի ալմըշ տըր:

ԹԷՍԹՐՕ

Եարըն ազշում (բէրշէպէ) լի-
կէ Սլաֆօնըն սալօնտա վէսէլը
նամ Թէսթրօ գուճանտա
Եհէթմէն ԿէՄԻՍԻ նամ տրամը
վէ ԻԻՁ ԳԱՀՐՄԱՆԼԱՐ նամ
գոմէտիւլը օլնալաճագ տըր:

ԱՆՆԱՍՆՈՅ ՄԵՔԵԼԱԳՈՐԴ
ԱՄՆԱՆԱ

Ա. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ
Տրակուան փողոց թիւ 1210

Ժամանակէ մը ի վեր երկրա-
գործական մեքենաներով զբաղած
ըլլալուս պատճառաւ իմ մասնաւոր
գործարանս գոց կը մնար:

Այժմ կուգամ ծանուցանել թէ
ամեն տեսակ կարի մեքենաներու
համար մասնագէտ վարպետ քի-
բերիլ տուած եմ:

Գործարանիս մէջ կը նորոգուին
նաեւ շոգեշարժ եւ ջրաշարժ փե-
քենաներ, հեծանիւնի (պիսիքլէթ)
գուլպայի եւ երկրագործական մե-
քենաներ, ջրհաններ ևն. զորո-
նորոգելէ վերջ ելմէ մէկ տարուան
միջոցին աւրուին պատրաստ եւ
վերանորոգուու: Նոր ջրաղացներ
շոգիէ տօրիքներ նոր խնորի
հաստատենք ընտիր կերպով:

Отговорникъ Н. Драгулевъ
Печатница на Хр. Н. Нойниковъ